

Ако в [първата част на „Черната книга на комунизма”](#), която представих миналата неделя, ще потънете в историята на комунизма в СССР, Китай и Камбоджа и различните брутални прояви на терора в тези страни, втората част на бестселъра за една от най-големите трагедии на миналия век, е посветен на Европа.

Старият континент своеобразно е разделен на две – на Изток и Запад. В продължението на „Черната книга” са обхванати много по-подробно комунистическия режим в Естония, България, Румъния и ГДР (на Изток) и Гърция и Италия (на Запад).

Недостатъчното внимание, отделено на комунистическия терор в страни като Естония, България и Румъния в първата книга, провокира съставителя Стефан Куртоа да реализира продължение на знаменития проект, издигнал дебата за преосмисляне на комунистическата система и осъждане на престъпленията ѝ на световно ниво.

Както самият съставител посочва в предговора *„главата за България с помощта на една от някогашните жертви на режима на Живков Фреди Фосколо и дъщеря му Мона беше поверена на трима български историци –*

[Диню Шарланов](#)
, Любомир Огнянов и Пламен Цветков”.

⋮

Страниците за българския комунизъм (общо 35) не започват с 9 септември 1944 г. Лентата е върната по-назад – към 16 април 1925 г. датата на най-смъртоносният атентат през миналия век – взривяването на църквата „Света Неделя”, в който се е събрал

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Февруари 2012 19:18

политическия и военен елит на Царство България. Ужасното дело е извършено от представители на военната организация на БКП и обслужва желанието на Коминтерна да радикализира ситуацията в страната. Изострянето на действията на комунистическата партия започва още с опита за въоръжено въстание през септември 1923 г. Днес има нови разкрити архивни документи, които потвърждават, че действията на кампартията и предизвиканите в българското общество репресии в резултат на нейната терористична политика, са направлявани от Кремъл.

Българските историци са направили необходимите отправни точки, в които се вписва мястото, влиянието и ролята на комунистическата партия в страната през първите 40 години на ХХ век. Това е необходимо, защото помага да се обясни как една малка партия взема властта с помощта на [Съветската армия, окупира България](#) за 48 часа без да срещне никаква съпротива и в навечерието на 9-септемврийския преврат 1944 г.

„Всички съюзнически на Третия райх или окупирани от него страни, както и самата Германия, са подложени на прочистване. Но удивителното в случая с България с оглед на слабото ѝ участие във войната и на ограничения характер на партизанското движение е бързината и широтата на прочистването, което се стоварва върху цялата страна още в първите часове след взимането на властта от комунистите и техните съюзници”, се подчертава в „Черната книга”.

Важно е да се отбележи, че и до днес не се знае точния брой на избитите и безследно изчезналите в резултат на жестокия терор (според авторите най-близо до истината е цифрата от 25 000 убити и безследно изчезнали, съобщена от министъра на вътрешните работи Христо Данов пред Народното събрание през 1991 г.). За това, че терорът е специално подготвен говори окръжно писмо №5 от 12 септември 1944 г. на ЦК на БКП, с което се нарежда на всички низови организации в страната да *„проведат бързо прочистване на целия държавен апарат и безпощадно и енергично да ликвидират всички гнезда на фашистка съпротива”.*

Политическият секретар на ЦК Трайчо Костов заявява, че *„тя (чистката) беше проведена от нашите изпълнителни тройки”.*

Описани са последвалите събития, разиграли се в България с [т. нар. Народен съд](#) и следващата вълна от репресии с изграждането на зловещата мрежа от над 80 лагери, в които са заточени без съд и присъда десетки хиляди противници на режима.

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Февруари 2012 19:18

Отделено е и място на политическите репресии срещу опозицията, реализирани с помощта на съветниците на Берия в България чрез серия от политически процеси, продължили и през 50-те години. Следва разправа дори и членове на комунистическата партия, като жертва на сталиновата чистка става партийният функционер №2 в йерархията на БКП след Георги Димитров – Трайчо Костов.

„Като цяло политическите процеси в България през сталинския период се характеризират с пълно пренебрежение към най-елементарните юридически норми. По време на най-важните процеси решенията се вземат от ЦК, от Политбюро или от неговия секретариат. Понякога в нарежданията са посочени имената на прокурорите и съдиите, както и пълните текстове на обвинителните актове и на присъдите”, се посочва в „Черната книга”.

Отделено е място на въоръжената съпротива на горянското движение в България, което продължава да е все така недостатъчно известно у нас дори 23 години след рухването на комунизма, да не говорим извън пределите на страната.

Управлението на Живков, започнало с краткото „размразяване” след XX конгрес на КПСС, прибъгва до познатите репресии още през 1956 г., когато в резултат на народното въстание в Унгария, комунистическият ръководител на БКП нарежда превантивни арести и изселвания на десетки хиляди „съмнителни граждани” от страх обществото да не последва унгарския пример. Съвсем логично продължение на Живковата политика е и решението на ръководеното от него Политбюро за борба с „хулиганите” през 1958 г., което е в основата на създаването на едни от [най-зловещите лагери в страната](#)

– тези край Ловеч и Скравена след закриването на основния политически лагер в Белене през 1959 г. В Ловеч смъртта си намират 151 души, чиито убийства са скрити от близките, на които не са връщани труповете, заравяни на един от островите до Белене.

За крайните методи, до които прибъгва Живков говорят и мокрите поръчки срещу критици на управлението му зад граница, сред които са [политическия емигрант Борис Арсов](#) през 1974 г. в Дания и срещу [исателя Георги Марков](#) през 1978 г. в Лондон.

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Февруари 2012 19:18

Далеч по-малко познати за българското общество остават жертвите в страната. Според регистри в архивите на МВР в периода 1952 – 1988 г. в НРБ са произнесени 478 смъртни присъди за „действия срещу народната власт“. Съществуват обаче и извънсъдебни убийства, с които се занимава репресивният апарат на БКП – Държавна сигурност. Емблематичен е примерът с убийството на журналиста Георги Заркин през 1977 г. в Пазарджишкия затвор. Заркин, който е осъден за протестните си стихове срещу съветското нахлуване в Прага през 1968 г., прекарва зад решетките 11 години, но е насилствено умъртвен малко преди да изтече присъдата му.

Българските страници в „Черната книга“ завършват с критично послание към западните елити, демонстриращи смущаваща амнезия към миналото и нежелание да излезе истината за комунистически режими, които те дълго време са представяли като светлото бъдеще на човечеството.

Преведена на 25 езика втората част на „Черната книга“ допълва мащабите на репресиите и пораженията на комунизма в Европа, маркирани по-кратко в първата част.

Двата тома допринасят изключително много за процеса на преосмисляне на комунистическото минало и поставяне на въпроса за осъждането му в международен план. Чрез втората книга Стефан Куртоа дава възможност читателите да проследят и разгорещения дебат на Запад, който първата част провокира, както и голямата подкрепа, която книгата получава в страните от Източна Европа, където тя е преведена, включително и в България.

„Черната книга на комунизма. Част 2: История и памет за комунизма в Европа”, по идея и под редакцията на Стефан Куртоа; автори: Иоаким Гаук, Александър Яковлев, Мартин Малиа, Март Лаар, Диню Шарланов, Любомир Огнянов, Пламен Цветков, Ромулус Рушан, Ерхарт Нойберт, Илиос Янакакис, Филип Байе, изд. „Прозорец”, 2004 г., 521 страници.